

Nr 18

Allmänna beredningsutskottets utlåtande i anledning av väckt motion angående utredning av frågan om den andliga vården vid sjukhusen m.m.

I en inom andra kammaren väckt, till allmänna beredningsutskottet hänvisad motion II: 473 av herrar *Swedberg* och *Rimmerfors* hemställes, att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t hemställa om en ny skyndsamt utredning dels av frågan om den tidigare ifrågasatta andliga vården vid sjukhusen, dels av behovet och möjligheterna att i denna plan inbegripa jämväl ungdomsvårdsskolorna.

I motionen anföres, att frågan varit aktuell sedan år 1943. Sakkunniga tillsattes då och betänkande avgavs år 1949. Dröjsmålet med ärendets fortsatta handläggning har föranlett interpellationer vid 1953 och 1954 års riksdagar. I svaren har ecklesiastikministern förklarat sig ämna taga upp frågan i samband med pastoratsreformen. Enligt motionärerna är en sådan sammankoppling omotiverad, sedan 1951 års religionsfrihetslag tillkommit. Sakkunnigas förslag att lämna möjlighet endast för präst inom svenska kyrkan att inneha tjänst som sjukhuspräst synes stå i klar strid mot de principer som kommit till uttryck i religionsfrihetslagen. Den andliga vården vid fångvårdsanstalterna handhas av en kommitté, bestående av två ansvariga kontaktpastorer vid varje anstalt, en präst i svenska kyrkan och en frikyrkopastor. De goda erfarenheterna av ordningen för den andliga vården vid fångvårdsanstalterna motiverar prövning av frågan om en liknande organisation vid sjukhusen. Behov av förbättrad andlig vård föreligger jämväl vid ungdomsskolorna.

Utskottet har inhämtat yttrande över motionen från socialstyrelsen, Svenska kyrkans diakonistyrelse, Svenska landstingsförbundet och Frikyrkliga samarbetskommittén.

Socialstyrelsen yttrar sig över motionen endast i den den den berör ungdomsvårdsskolorna. Styrelsen understryker skillnaden mellan anstalter för barn och ungdom å ena sidan samt för äldre personer å den andra. Vid ungdomsvårdsskolorna är den personlighetsvårdande verksamheten den betydelsefullaste uppgiften. Verksamheten bör icke i främsta rummet inriktas på att söka konfrontera eleverna med etiska och moraliska normer utan att hos dem söka skapa en sådan inställning till omvärlden, att den utgör grunden för en förståelse av dessa normers värde. Den anställda personalen erhåller särskild utbildning härför. Kristendomsundervisning förekommer

i samma utsträckning som inom folkskolan i övrigt. Möjlighet att delta i konfirmationsundervisning beredes de elever, som så önskar. Intet hinder föreligger för dem att besöka kyrka eller frikyrka i orten.

Styrelsen anser utredning icke behövlig.

Diakonistyrelsen hänvisar till det av särskilda sakkunniga år 1949 avgivna betänkandet med förslag till ordnande av den andliga vården vid sjukhusen. Sedan styrelsen konstaterat, att förekomsten av sjukhuspräst icke påverkar möjligheterna för den som så önskar att kalla till sig sitt samfunds själasörjare, framhåller den att föreliggande utredning bör kunna läggas till grund för ärendets fortsatta handläggning, varför ny utredning icke är påkallad.

Styrelsen anser vidare, att frågan om den andliga vården vid ungdomsskolorna, vilken är en mycket angelägen sak, icke bör sammankopplas med frågan om den andliga vården vid sjukhusen.

Landstingsförbundet, som till sitt yttrande bifogar sitt remissyttrande över den ovan nämnda utredningen, anser bl. a. att uppehållande av den andliga vården vid sjukhusen får anses vara en statlig angelägenhet och att kyrkofonden bör svara för kostnaderna.

Frikyrkliga samarbetskommittén framhåller, att lösningen av frågan om den andliga vården vid sjukhusen bör påskyndas. Frågan har kommit i nytt läge genom 1951 års religionsfrihetslag, varför den bör upptagas till förnyad prövning. Vården bör icke ensidigt knytas till svenska kyrkans prästerskap. Arbetet vid sjukhusen bör ordnas efter liknande linjer som vid fångvårdsanstalterna.

Frågan om den andliga vården vid ungdomsvårdsskolorna är både angelägen och komplicerad. Man kan tänka sig en utbyggnad av kontakterna mellan dessa skolors klientel och representanter för kristna och ideella ungdomsorganisationer. Eleverna bör beredas tillfälle till samtal med en själa-vårdare.

Kommittén tillstyrker motionen.

Utskottet. Den andliga vården vid sjukhusen handhas f. n. i regel av vissa präster såsom bisyssla vid sidan av annan tjänst och bekostas av huvudmannen för vederbörande sjukhus. I ett av särskilda sakkunniga avgivet betänkande angående ordnandet av den andliga vården vid sjukhusen m. m. föreslogs bl. a. som huvudregel, att denna vård skulle ombesörjas av prästerskapet i det territoriella pastorat, vari sjukhuset vore beläget. Vidare skulle vid vissa större sjukhus inrättas heltidstjänst för en sjukhuspräst. Kostnaderna för dessa tjänster, vilka beräknades till antalet bli omkring 34, skulle bestridas ur kyrkofonden. Vid remissbehandlingen av förslaget visade sig starka meningsmotsättningar föreligga beträffande lämpligheten av att genomföra så vittgående och kostnadskrävande åtgärder som de sakkunniga förordat.

Förevarande spörsmål har, på sätt som framgår av chefens för ecklesiastikdepartementet svar å interpellationer i ärendet vid 1953 och 1954 års riksdagar, ansetts böra avgöras i samband med frågan om ny pastoratsindelning, varom förslag ännu icke kunnat framläggas för riksdagen. Denna sammankoppling av frågorna bör enligt utskottets mening ses mot bakgrunden av ovannämnda utredningsförslag. Såvitt utskottet kunnat finna, har departementschefen icke härigenom tagit ståndpunkt till exempelvis den i motionen berörda frågan, huruvida de tjänster som sjukhuspräster, vilka eventuellt kommer att inrättas, skall stå öppna endast för präster i den svenska statskyrkan.

De av motionärerna upptagna spörsmålen är sålunda i vad gäller den andliga vården vid sjukhusen nu beroende på Kungl. Maj:ts prövning. De frikyrkliga samfunden har härvid beretts tillfälle att komma till tals. Chefen för ecklesiastikdepartementet har förklarat, att vad Frikyrkliga samarbetskommittén i sitt yttrande över sakkunnigförslaget anfört självfallet kommer att noga övervägas vid det slutliga ståndpunktstagandet till detsamma.

Utskottet finner sig med hänsyn till ovannämnda omständigheter icke kunna förorda att en ny utredning beträffande de i motionen behandlade frågorna tillsättes. Utskottet har förmärkt en viss oro i anledning av dröjsmålet med lösandet av dessa frågor. Enligt vad utskottet inhämtat lär emellertid ett kyrkomöte komma att hållas hösten 1957. Det är ecklesiastikdepartementets avsikt att i största möjliga utsträckning söka få de kyrkliga spörsmål, som nu står på departementets dagordning, upptagna till prövning av 1957 års riksdag för att de sedan i vederbörlig ordning skall kunna underställas kyrkomötet. Bland de sålunda aktuella frågorna ingår organisationen av den andliga vården vid sjukhusen.

I vad motionärernas förslag berör den andliga vården vid ungdomsvårds-skolorna vill utskottet hänvisa till vad socialstyrelsen anfört i ärendet.

Utskottet, som behjärtar motionärernas önskemål om en snar lösning av de frågor, som sammanhänger med den andliga vården vid sjukhusen, får under åberopande av vad ovan anförts hemställa,

att motionen II: 473 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 20 mars 1956

På allmänna beredningsutskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet har närvarit

från första kammaren: herrar Jonsson, John Wiktor*, Andersson, Axel, fru Wallentheim, herrar Jansson, Erik, Arrhén*, Holmqvist, Wolgast, Lundström, Strandler, Sörlin*, fru Hamrin-Thorell och fru Nilsson; samt

från andra kammaren: herrar Svensson i Alingsås, Gustafsson i Bogla*, fru Sjöstrand, fru Svedberg, herrar Bark, Hammar, Andersson i Ronneby*, Braconier*, Nestrup, Stiernstedt och Ericsson i Näs.

Reservation

av fru *Hamrin-Thorell*, herr *Gustafsson* i Bogla och fru *Sjöstrand* samt herrar *Hammar* och *Stiernstedt*.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.